І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 67. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 9-го КВІТНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, APRIL 9, 1975 No. 67. VOL. LXXXII.

УКРАЇНЦІ ПРОГНАЛИ ШЕЛЄПІНА З АНГЛІЇ, ЗДОБУЛИ МІЖНАРОДНИЙ РОЗГОЛОС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ

Лондон (Спецкореспонденція „Свободи"). – Оправдано можна твердити, що українці Великої Британії своїми демонстраціями перервали відвідини в цій країні совєтського вбивника сл. п. Степана Бандери і проф. Лева Ребета та тисяч інших жертв совєтського терору, колишнього шефа горезвісного КҐБ Шелєпіна, який тепер маскується головством совєтських профспілок. При цьому цими своїми демонстраціями і виступами здобуто також для української визвольної справи великий розголос не тільки в самій Англії, але й в світі. Масові демонстрації відбулися зокрема 1-го квітня, в день приїзду Шелєпіна до Лондону, і того дня дослівно всі британські газети, радіові і телевізійні станції майже безперервно інформували про перебіг демонстрацій, передбачування яких заставило секретаря британських профспілок Л. Мюрей вже раніше виправдатися, що він, в імені британських профспілок, запрошував на відвідини і розмови „делеґацію" совєтських профспілок, не знаючи, хто в тій „делеґації" візьме участь та хто її очолюватиме. Як стало відомо, що до Англії приїжджає „сам" Шелєпін, багато членів англійського парляменту з різних партій виступили з декларацією, що той совєтський кат-вбивця є в Англії „небажана особа" — „персона нон ґрата". Коли ж він таки приїхав — з уваги на заповіджені демонстрації його приїзд приспішено на два дні і з летовища його вивезено потайки та під великою охороною. Все ж таки українці, — як це інформує лондонський „Івнінґ Стандарт" з 1-го квітня, „якимось чином" довідалися про цей замаскований приїзд, як і взагалі про засекречені пляни та програму відвідин Шелєпіна, достосувавши до цього пляни демонстрацій. В день приїзду Шелєпіна вже біля полудня яких 600 українців пікетували головну квартиру британських профспілок при Ґрет Расел вулиці в центрі Лондону, а біля третьої години демонстрантів вже було кругло дві тисячі. Разом з українцями в меншій кількості демонстрували також жиди. В тому часі Шелєпін уже був на конференції в великому будинку профспілок: „Видайте нам ката Шелєпіна — живого або мертвого!", „Гайль Шелєпін - Гімлер!", „Геть катавбивника!" і подібні оклики демонстрантів розносились далеко по британській столиці, їх підхоплювали засоби масової інформації та передавали світові. Понад три сотні поліцистів, включно з відділами на конях і мотоциклях охороняли небажаного „гостя".

Оклики, вигуки і співи тривали до якої шостої години вечора, коли Шелєпіна знову, подібно як з летовища, виведено з приміщення потайки, задніми дверима, як злодія, та повезено під сильною ескортою і надзвичайною швидкістю трьох автомашин, у першій з яких був Шелєпін. Їм навздогін ще довго лунали протестаційні оклики демонстрантів. Негайно після цього зформувався похід головними вулицями Лондону, до амбасади СССР, похід з українськими прапорами, транспарентами, а попереду несено закровавлену сорочку сл. п. Степана Бандери, у якій він був замордований. Десятки фотографів преси, радіо і телевізії безнастанно робили знімки. У вечірніх годинах на усіх станціях це було головною вісткою, відсуваючи на друге місце вістки про В'єтнам та інші події в світі. Українській проблемі віддано стільки часу і місця у пресі, радіо і телевізії, як ніколи досі. Уся крайова преса: „Таймс", „Ґардіян", „Дейлі Телеґраф", „Дейлі Мейл", „Івнінґ Стандарт", „Івнінґ Нюс", подали обширні репортажі та знімки спалення кукли Шелєпіна перед совєтською амбасадою. Як похід дійшов до амбасади, була година 7:30 вечера і тут оклики: „Ганьба англійським профспілкам!", „Гайль Гімлер-Шелєпін!" і подібні. В годині 8-ій частина демонстрантів почала від'їздити автобусами домів, інші ще пішли під готель продовжувати пікетування. Наступного дня, 2-го квітня, демонстрації біля амбасади СССР і готелю продовжувались, аж радіо і телевізія повідомили, що Шелєпін рішив скоротити свій побут у Британії з чотирьох до двох днів і вже в тому дні відлітає із летовища Ґатвік назад до Москви. Отже без перебільшення можна сказати, що українська протидія мала великий вплив на це рішення.

Організація демонстрацій була в руках Комітету за визволення українських політичних в'язнів у СССР. Українці Англії можуть бути горді із того, що чесно сповнили свій національний обов'язок, перед своїми поневоленими братами і недвозначно заявили, що Україна це пекуча і міжнародна проблема.

СТАВЛЯТЬ ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ В ЕНКАРНАСІОНІ В ПАРАҐВАЮ

Буенос Айрес. (М.Д.) — Українське представництво в Арґентині вияснює, що повідомлення про відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в Параґваю були передчасні, бо в березні ц. р. з нагоди 360-ліття заснування міста Енкарнасіон, відкрито лише площу - парк, де буде здвигнений пам'ятник, а його відкриття плянується щойно на грудень біжучого року і точний реченець буде своєчасно проголошений.

Світлина проєкту бронзового погруддя Т. Шевченка, виготовленого арґентинським скульптором Леонардом Родріґезом для запляновавного пам'ятника Кобзареві в Енкарнасіоні, Параґвай.

Бажаючи здвигнути пам'ятник Шевченкові, Управа „Просвіти" в Енкарнасіон увійшла в зв'язок із Українською Центральною Репрезентацією в Буенос Айресі, і їх заходами арґентинський скульптор Леонардо Родріґез виготовив проєкт погруддя Шевченка. Відлив погруддя з бронзи виконала відливарня в Буенос Айресі. Після цього цей бюст вже перевезено до Енкарнасіону та пороблено заходи поставити відповідний мармуровий постумент, що його виконується заходами Управи міста Енкарнасіон, столиці провінції Ітапуа, що сусідує з арґентинською провінцією Місіонес.

Тепер пожвавлено заходи, щоб одержати від параґвайського уряду відповідний закон, який уповноважив би українську громаду здвигнути намічений пам'ятник, побудова якого вже закінчується. Можна сподіватися, що відкриття пам'ятника Шевченкові в Енкарнасіоні перетвориться у величаву маніфестацію українських скупчень Арґентини, Бразилії і Параґваю, бо там ці три держави зі собою сусідують і в їх прикордонних провінціях: Місіонес (Арґентина), Парана (Бразилія та Ітапуа (Параґвай), живуть численні українські поселенці, які повинні взяти зорганізовану участь у наміченій маніфестації в поклоні безсмертному Кобзареві.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

РІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук в ЗСА інформує, що в неділю, 13-го квітня ц. р. о год. 2-ій по полудні тут в приміщенні Академії при 206 Вест 100-та вулиця відбудеться річна конференція українських істориків і соціологів, разом з комісією для вивчення історії українсько - жидівських відносин. Доповіді на конференції виголосять: Лайла Еверст — „Українсько-жидівські відносини в Галичині в 1905-1907 роках"; Тарас Гунчак — „Сер Левіс Намієр і боротьба за Східню Галичину в 1918-1920 рр."; Михайло Воскобійник — „Перші намагання в українсько-жидівській співпраці в 1905-1907 роках".

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ТУІА

Ню Йорк. — Управа Товариства Українських Інженерів Америки Відділ Метрополітального Ню Йорку повідомляє, що в суботу, 12-го квітня ц. р. о год. 2-ій по полудні в Українськім Інституті Америки при Схід 79-та вулиця відбудуться річні загальні збори Відділу Товариства, в яких зобов'язані взяти участь усі члени. Після зборів відбудеться товариська гутірка при чаю. Теперішню президію Відділу ТУІА очолюють інженери Любомир Калинич — голова і Юрій Огієнко — секретар.

ЗУСТРІЧ НОВАЦЬКИХ ВИХОВАНКІВ

Ню Йорк, (Р. Юзевів). — В суботу 12-го квітня ц. р. тут відбудеться, з рамени крайового референта новацького вишколу, перша зустріч новацьких виховників. У Пласті Улад Новаків включає дітей у віці від 6 до 11 років. Вони стрічаються раз на тиждень на сходинах, які провадить їхній виховник — братчик або сестричка. Сходини включають гри, пісні, казки, загадки, майстрування і т.п. Також відбуваються прогульки, відвідини цікавих місць тощо.

Зустріч дасть змогу новацьким виховникам сходу ЗСА познайомитися, обговорити проблеми праці в новацтві, методи і т.д. В другій частині зустрічі — веселій — будуть пісні, гри, мальованки (картуни) тощо.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА БОГДАНА І ГАЛИНИ ТИТЛІВ

Пассейк, Н. Дж. — Управа 18-го Відділу Союзу Українок Америки інформує що тут в неділю, 13-го квітня ц. р. від год. 9 ранку до 3-ої по полудні в залі школи св. Миколая при 212 Президент вулиці буде влаштована, заходом Відділу, мистецька виставка акварель і ікон Богдана і Галини Титлів. В год. 1.30 по полудні мистець Б. Титла виголосить доповідь про акварелі.

Українці повіту Морріс відновили працю Українського Республіканського Клюбу

Весківг Рідж, Н.Дж. — В суботу, 22-го березня ц.р відбулись у Віпані, Н.Дж., відновлюючі збори Українського Республіканського Клюбу повіту Морріс, в яких взяли численну участь представники Української Американської Республіканської Асоціяції не тільки з цього повіту, але також з інших місцевостей. На зборах обрано новий заряд Клюбу в особах: І. Кошман — голова, В. Дзінгала і п-ні Я. Мулик — заступники голови, п-ні А. Івашко — секретар, Я. Марусин — касир, Н. Григорович і М. Бура — контрольна комісія. Український Республіканський Клюб був фактично створений ще в 1962 р., однак після деякого часу діяльности здеактивізувався і перестав діяти. Реактивізація Клюбу почалась знову в 1974 р. у зв'язку з акціями оборони культурних і політичних діячів в Україні.

Совєтська преса називає поїздку А. Шелєпіна до Великобританії „успішною"

Москва. — Газета „Правда" з 3 квітня опублікувала відносно коротке (75 рядків) повідомлення ТАСС про „Делеґацію ВЦРПС у Великобританії". У повідомленні відмічено, що делеґація ВЦРПС (Всесоюзної Центральної Ради Професійних Спілок) на чолі з А. Н. Шелєпіном їздила на запрошення Британського Конґресу Професійних Спілок. Делеґація, згідно з цим повідомленням, — перевела „успішні" розмови з британськими профспілковими діячами, при чому „в ході конструктивних переговорів, що проходили в дружній атмосфері, сторони обмінялися інформацією про діяльність совєтських і англійських профспілок, розглянули питання совєтсько-англійських профспілкових зв'язків і намітили заходи щодо їх дальшого зміцнення". Окрема увага у повідомленні віддена справі „завершення Европейської конференції для справ безпеки і співробітництва і переведення її третього етапу на вищому рівні у можливо найкоротшому часі, що відповідає щоденним інтересам робітничої кляси і народів всього европейського континенту".

З датою 2 квітня ТАСС п'яти рядками повідомив, що „сьогодні вечером, закінчивши триденну візиту у Великобританію, делеґація ВЦРПС від'їхала на батьківщину". ТАСС ніже словом не згадав про масові антишелєпінські демонстрації у Великобританії, зокрема в Лондоні, неґативну поставу значного числа членів британського парляменту до цих відвідин А. Шелєпіна, ні про досить різко критичну оцінку особи і діяльности Шелєпіна, як колишнього шефа КҐБ. Немає згадки й про те, що насправді А. Шелєпін мусів, з уваги на таке „прийняття" у Великобританії, покинути країну раніше визначеного часу і навіть не зустрівся з генеральним секретарем Британського Конґресу Профспілок.

ЧЛЕНИ КОНҐРЕСУ ВІТАЮТЬ МОРОЗА З НАГОДИ ДНЯ ЙОГО НАРОДЖЕННЯ

Вашинґтон (Комітет Оборони Валентина Мороза) — Чотири американські законодавці вже заявили, що вони плянують вислати, або вже вислали картку з привітанням Валентинові Морозові у Владимирській в'язниці з нагоди річниці дня його народження 15 квітня. Це сталось в перших днях кампанії надсилання таких привітань, яку започаткував Комітет Оборони Валентина Мороза у Вашинґтоні.

Серед членів Конґресу, які вже позитивно відгукнулись, є сенатори Стром Тирмонд з Південної Каролайни і Геррісон Виллямс з Ню Джерзі, як також конґресмени Джек Кемп з Ню Йорку і Лоренс Кофлин з Пенсильвенії.

Кампанія надсилання Морозові карток привітань має на меті дати йому знати, що він має підтримку впливових членів американського уряду й громадськости, а в разі, коли ці привітання не будуть передані йому, тоді подати до відома совєтським чинникам, що про долю Мороза турбуються закордоном.

Вашинґтонське бюро Комітету Оборони закликає українців надсилати привітання Морозові, як також переконати впливових американців (професорів, посадників, тощо), щоб вони зробили це саме. В сам день народження Мороза — Комітет Оборони завершить цю кампанію масовими телефонними зверненнями до конґресменів і особистими відвідинами канцелярій членів Конґресу.

Похорон Чіянґ Кай-ші відбудеться 16-го квітня

Тайпей. — Згідно з офіційним повідомленням уряду націоналістичного Китаю (Тайвану), державний похорон померлого вночі з 5 на 6-го квітня президента Чіянґ Кай-ші відбудеться 16-го квітня. Покищо тіло Президента, говориться в повідомленні, буде похоронене на Тайпеї, аж до відзискання від комуністів суходолу. Тоді забальзамоване тіло Чіянґ Кай-ші буде перевезене і похоронене в столиці Китаю. Похорон складатиметься з трьох частин: релігійної християнської церемонії, останньо прийнятої Чіянґ Кай-ші релігії, традиційної родинної китайської церемонії і політично - військової частини. У похоронах візьмуть участь армійські частини і репрезентанти політичного та культурного світу. Речник уряду заявив, що йому не відомо чи будуть висилатися окремі запрошення на адреси державних мужів інших держав, але „ми щиро вітаємо кожного — сказав він — хто захоче пошанувати нашого Президента".

Відділи УНС Вунсакет і околиці відбудуть річні збори

Вунсакет, Ровд Айленд. — Управа Окружного Комітету Відділів УНСоюзу Вунсакету і околиці інформує, що річні загальні збори Окружного Комітету відбудуться в неділю, 13-го квітня ц.р о год. 1-й по полудні в залі української православної церкви св. Михаїла при 74 Гарріс евеню у Вунсакеті. В нарадах повинні обов'язково взяти участь урядовці Відділів, члени Окружної Управи і конвенційні делеґати Відділів: Провіденс — 73 і 177, Сентрал Фолс — 93, Тавн — 122, Вунсакет — 206, 241. На порядку нарад — звіти з діяльности Окружної Управи, вибір нової управи, плян праці на 1975-й рік і доповідь головного організатора Степана Гавриша. Після зборів С. Гавриш дасть практичні поради секретарям і орґанізаторам Відділів, як забезпечувати членів.

25-РІЧЧЯ ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Станична Старшина Організації Української Молоді Пласт інформує, що тут в суботу, 31-го травня ц. р. в готелі Статлер Гілтон (7-ма евеню між 32 і 33 вулицями) відбудеться, з нагоди 25-річчя Пластової Станиці, святочний бенкет і баль з великою мистецькою програмою, в якій виступить пластова молодь. На балі гратиме оркестра „Темпо" пл. сен. І. Коваля. Вступ від особи на бенкет і баль 25 долярів; для молоді на баль 5 дол.; стрій вечірній; початок бенкету год. 6.30 вечора: початок балю 9-та вечора; квитки на імпрезу можна набувати в канцелярії Пластової Станичної Старшини при 140 — 2-га евеню, або у п-ні Стефанії Косович — 125 Схід 4-та вулиця.

Д-р Михайло Снігурович знову переобраний на голову Відділу УККА Ню Гейвен

Ню Гейвен. (Н. Н.) — Минулої суботи, 5-го квітня тут в залі Українського Народного Дому відбулися загальні збори місцевого Відділу Українського Конґресового Комітету Америки, який провадила президія в складі: мґр. Михайло Бойко — предсідник і Гнат Андрусишин — секретар.

На початку зборів — вшановано хвилиною мовчанки померлого в діловому році члена Управи св. п. Степана Садівського. По вичерпних звітах уступаючої Управи із її багатогранної діяльности Збори уділили абсолюторію і вибрали нову Управу, здебільша переобираючи її дотеперішніх членів, в складі: д-р Михайло Снігурович — голова, проф. Іван Телюк — заст. голови, д-р Ярослав Туркало — заст. голови, Гнат Андрусишин — секретар, сот. Іван Стратичук — скарбник і реф. УНФ, пані Софія Данко, Степан Посполита і Іван Румак — члени Управи. Контрольна комісія: дир. Микола Кошак, Михайло Пушкар і Василь Гачкевич. Товариський суд: мґр. Олег Микитей, Григорій Ґіна і мґр. Михайло Бойко.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ БУДУЄ МІСТО У СИБІРУ

Київ. — Газета „Літературна Україна" з 28 березня опублікувала репортаж свого кореспондента „На східній дільниці БАМу" (Байкало - Амурської маґістралі) про те, як „будується місто Урґал". Цей репортаж цікавий тим, що він дещо розкриває умови, серед яких молодь України мусить „освоювати" нечорноземну зону Російської СФСР. В першій мірі, йдеться про температуру, „для України зовсім незвичну", бо небавом після приїзду соток молоді з Донбасу, в грудні температура обнизилася до мінус 55 градусів Цельзія, а „від морозу кришився метал".

Очевидно, коли прибув на будівельні роботи транспорт молоді з України, там не було ніяких для неї приміщень і юнакам та дівчатам довелося жити „у вагонах поїзду, який привіз їх з України". Їм прийшлося самим будувати гуртожитки „паралельно" з виконуванням робіт на будові маґістралі, тобто практично працювати у дві зміни. Мало того, в додатку до двох змін ще є „громадські навантаження", як у випадку молодого вантажника Миколи Чередниченка, про якого розповідається у репортажі. „Микола може відпрацювати дві зміни підряд, а потім ще піти з хлопцями на чергування — стежити за порядком у селищі".

Умови праці дуже важкі. Ось розповідь про тесляра Івана Симонова: „Саме він та його друзі на п'ятдесятиградусних морозах морочилися з ґвіздками, що ламалися, мов сірники, й примерзали до рукавиць. Ні Іван, ні його друзі не помічали, як від морозу біліли щоки, як з'являлися пухирі на пальцях". Основне — виконання пляну, — пише репортажист і додає: „плян 1974 року бригада виконала на 150 процентів".

В репортажі написано, що „в суворих умовах зими, коли від морозів виходили з ладу найсучасніші машини та механізми, Микола робив все можливе і навіть неможливе, щоб забезпечити безперебійну роботу техніки". Але це стосується не тільки юнаків. На таких же каторжних роботах є українські дівчата. Автор репортажу хоче показати все у найкращих кольорах, хоч картина дуже чорна. Дівчатам, наприклад, доводиться працювати „штукатурами" на будовах, тобто тинькувати мури на морозі, а „щоб розчин не замерзав" розводити його „на гарячій воді невеликими порціями". Автор додає, що „мороз такий, що дихнути важко". У таких умовах всі ці дівчата нібито не тільки собі нічого не роблять з труднощів, а навіть, якщо вірити кореспондентові, „тільки сміються, працюють, та ще й жартують, і пісні співають..."

У той сам час, той же кореспондент пише, що коли на цю будову, де працюють дівчата, приїхали кінооператори, то „за якихось п'ять хвилин... дарма, що були в кожухах, промерзли, а кінокамери вийшли з ладу". Спасаючися від морозу, кінооператори по п'яти хвилинах вже повтікали до приміщення, щоб погрітися і „відігріти свої камери". Очевидно, дівчата таких кожухів не мають і не п'ять хвилин, а повну зміну їм треба бути на п'ятдесятиградусному морозі, якого не могли перенести здорові і добре відживлені чоловіки, тепло зодягнуті, навіть п'ять хвилин.

Понад дві тисячі контролерів в одній галузі промисловости київської области

Москва. — Газета „Правда" з 5-го квітня опублікувала редакційну статтю: „На сторожі народного майна", пишучи про „соціялістичну власність", як про „священну і недоторкану основу совєтського ладу". Висновок газети — „турбота про збереження і збільшення суспільного багатства — рідна справа совєтських людей". Це так воно в теорії. На практиці, ситуація мусить виглядати цілком інакше, бо, як видно з усього написаного у тій же статті, совєтські громадяни не так заінтересовані у „зберіганні і збільшуванні" багатства „соціялістичної держави", як у тому, щоб дещо з цього багатства при кожній нагоді для себе захопити.

ЦК КПСС навіть підрахував, що, коли б совєтські громадяни виявили заінтересування і причинилися до зменшення „матеріяльних втрат" тільки на один відсоток, СССР мав би прибутків на понад 4 мільярди карбованців. Щоб цього добитися, ЦК КПСС натискає на роботу т. зв. „народних контролерів", завданням яких є дбати, щоб не розкрадано майна і щоб продукція якостево була підходяща. В СССР у висліді запровадили цілу систему „масових рейдів, перевірок, оглядів економії та дбайливости", щоб в цей спосіб забезпечити поправу відносин. Введено в дію, як виявляється, тисячі „народних контролерів". Газета інформує, наприклад, що „понад дві тисячі народних контролерів Київської области взяли участь у перевірці використання чорних металів". Щойно в цей спосіб зменшено їх витрати.

Це число „понад дві тисячі народних контролерів" має свою вимову, бо можна припустити, що в цілому СССР таких контролерів мусить бути сотні тисяч. Розтрата майна, безгосподарність, крадіж є в СССР так поширені, що треба було розбудувати таку систему контролі, яка нараховує прямо фантастичне число людей.

В Україні пропаґують „Потоп" Г. Сєнкевича

Київ. — Газета „Молодь України" з 25 березня інформує, що тут відбулася 23 березня прем'єра екранізованого роману польського письменника Генрика Сенкевича „Потоп". Кіноепопею створили польські кінематографи на чолі з режисером Єжим Гоффманом у співпраці з українськими кінематографами з Київської студії імени Олександра Довженка. Виготовлення фільму тривало п'ять років, а основні батальні сцени знімалися неподалік Києва, в селі Вишеньки. На прем'єрі були присутні генеральний консуль Польщі Леон Томашевський та співробітники генеральних консульств інших сателітніх країн у Києві.

Роман Г. Сєнкевича „Потоп" стосується польсько-шведської війни в середині XVII століття, яка, як відомо мала зв'язок також з українсько - польською боротьбою в цьому ж часі. У фільмі наголос покладено на „боротьбу польського народу з шведськими поневолювачами". Письменник Г. Сєнкевич — відомий українофоб, чому дав вислів у творах своїх „Вогнем і мечем" і „Пан Володийовський", де розповідає про протипольське повстання козаків під проводом Богдана Хмельницького,

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Система брехні і обману

Є безсумнівним вже фактом, що колишньому шефові горезвісного КГБ Александру Шелепіну хочеться за всяку ціну „вийти на міжнародну арену", виступати у тозі „політичного діяча", якому на серці перш усього лежить справа миру у світі і „розрядки" у міжнародних відносинах.

Цьому на перешкоді його кагебівське минуле, позначене кров'ю і знищеним життям тисяч жертв совєтських тюрм і концтаборів, а також політичних діячів поза кордонами СССР. Справжнє обличчя А. Шелепіна розкрито цілком і повністю на процесі у Карльсруге перед німецьким судом, коли вбивник Б. Сташинський „потряс західній світ" своєю розповіддю про пляни політичних вбивств і їх здійснювання в західніх країнах агентами КГБ, які відтак навіть особисто діставали нагороди власне від цього ж Шелепіна.

Першу невдалу спробу з виходом на „міжнародну арену" Шелепін зробив на терені Західньої Німеччини, де треба було аж уневажнювати, чи завіщувати судовий вирок проти нього за злочини, поповнені з його наказу агентами КГБ на терені Західньої Німеччини. Другу спробу він зробив на терені Великобританії, користуючися фірмою профспілкового руху і забезпечивши себе запрошенням Британського Конгресу Профспілок. Але йому не повезло і у Великобританії, де політичні діячі, члени парляменту, преса і широкі маси населення виявили незадоволення, а то й обурення запрошенням колишнього шефа КГБ до Великобританії. Це знайшло клясичне віддзеркалення у заголовку на першій сторінці газети „Дейлі Мейл", до речі, навіть російською мовою: „Ми не хотім вас, товаріщ". Такого „привітання" ледве чи сподівався Шелепін і ледве чи з таким „привітанням" досі зустрічався будь-який інший із совєтських верховодів.

Такий є фактичний стан. Яку ж інформацію подало читачам преси і слухачам радіо в СССР совєтське агентство ТАСС? „Правда" з 3-го квітня передруковує 75-рядкову вістку ТАСС, в якій ні згадки про те, як фактично зустрічали Шелепіна у Великобританії. Зате мова про „конструктивні переговори" і про „узгіднення" поглядів щодо конечности якнайскоріше закінчити Европейську конференцію для справ безпеки і співробітництва.

ТАСС і за ним, очевидно, вся совєтська преса „призабули" сказати, що Шелепін мусів з Великобританії прямо втікати, не докінчивши своїх відвідин і своїх заповіджених розмов. Вся інформація про „відбуття делегації ВЦСПР" на чолі з Шелепіним „на батьківщину" має всього не цілих 5 рядків, в яких написано, що делегація від'їхала, „завершивши трьохденну візиту у Великобританії".

Так виглядає совєтська „інформаційна служба" і так обманюють своїх читачів, слухачів і глядачів совєтських засобів масової інформації. Ледве, однак, чи таким обманом можна буде з Шелепіна зробити міжнародного політичного діяча.

Невідкладні завдання Конґресу

Перед Конґресом, який в понеділок, 7-го квітня, повернувся з великодньої перерви, стоїть багато важливих завдань внутрішньо - американського характеру, головно в двох ділянках: економічній та енерґетичній.

Економічні проблеми країни повинні мати в законодавців першенство. Відрадним фактом є те, що перед великодньою перервою Конгрес схвалив, а кілька днів пізніше президент Джеральд Форд підписав компромісовий законопроєкт, який зменшив федеральні податки на 22.8 більйона долярів, що має на меті стимулювати сповільнену економіку країни. Зменшення в податках повинно допомогти в боротьбі із серйозною економічною рецесією, яка потягає за собою безперервний зріст кількости безробітних. Але перед Конгресом є ще й інші законопроєкти, які повинні бути схвалені в найближчому часі. Наприклад, Палата Репрезентантів вже проголосувала законопроєкт, який пропонує призначити додаткових 5.93 більйона долярів на створення коло 900,000 федеральних публічних праць. Цей законопроєкт повинен якнайшвидше бути схвалений також Сенатом і переданий президентові Фордові для його підпису. Крім того, Комісія Палати Репрезентантів для справ публічних праць розглядає ще один законопроєкт, який пропонує призначити додаткових 5 більйонів долярів для стейтових і міських урядів на створення власних програм публічних праць. Ці програми федерального, стейтових і міських урядів тепер конечно подібні, бо рівень безробіття ще в кінці березня зріс на 8.7 відсотка всієї робочої сили. Але перед Конґресом стоїть також ще одно важливе завдання, а саме: схвалюючи ці законопроєкти в справі створення додаткових публічних праць, законодавці мусять зменшити видатки федерального уряду на інші цілі, щоб передбачений на фіскальний рік 1976 бюджетовий дефіцит, який вже і так дуже великий, не дійшов до астрономічної цифри. Одначе, Конґрес в ніякому разі не повинен зменшувати видатків на оборонні цілі, бо тоді мілітарну перевагу здобуде Совєтський Союз.

Черговa важлива ділянка, на яку законодавці повинні негайно звернути свою увагу — це енерґетична проблема. Хоча президент Форд вже представив свою програму щодо розв'язки цієї проблеми, а саме, запропонував підвищити мита на імпортовану нафтову ропу, а також підвищити ціни на американські нафтові продукти та на природний газ, щоб в такий спосіб зменшити вживання цих родів пального в ЗСА і заохотити до розвитку інших джерел енергії, то демократичні законодавці майже одностайно відкидають ці пропозиції. Але демократичні більшості в Сенаті та Палаті Репрезентантів наразі ще не виготовили власних конкретних плянів щодо розв'язки енергетичної проблеми. Досі в Конгресі внесено коло 500 законопроєктів в справі різних аспектів цієї проблеми, бо тільки законопроєкт демократичного конґресмена Ела Уллмана, голови Комісії заходів і засобів Палати Репрезентантів, можна вважати можливою альтернативою до пропозицій Білого Дому. Проте, з пропозиціями конґресмена Уллмана не погоджується ряд консервативних демократичних законодавців, а також і багато ліберальних демократичних сенаторів і конґресменів.

Отже, перед Конгресом, головно перед демократичними членами, є три можливі виходи: виготовити власну програму щодо розв'язки енерґетичної проблеми, погодитися на пропозиції конґресмена Уллмана, або схвалити програму президента Форда. У всякому випадку, Конґрес не може відкладати цю справу на пізніше.

Я. Гайвас

ДИСКУСІЯ І ДІЛО

I

Приємно слухати й читати речеву дискусію. Хоч можна не погоджуватися з різними точками зору, різними підходами та насвітленнями й розуміннями, але така дискусія не лише побуджує думку, але дає справжню насолоду. Слухаючи думки протилежні до своїх поглядів, уважливий слухач, чи читач бачить виразніше й всебічніше дану проблему, її пов'язаність з іншими, з її причинами й наслідками, а його точка зору набирає виразности. Дискутувати так, це не значить без верви й без пристрасти пересипувати логічні арґументи з рук у руки. Навпаки, коли дискутанти пристрасно захищають свої точки зору, коли свої думки зміцнюють глибоким переконанням й переживанням, тоді дискусія більше насичена життям та пов'язана з ним. Очевидно, при передумові, що дискутанти обороняють свої й відкидають протилежні думки, а не атакують один одного.

Треба ствердити, що ми є щораз частішими свідками саме такої плідної дискусії в нас. Щораз більше авторів перестають „чіпатися" осіб, осіб, а займаються проблемами й справами. Великим поштовхом у цьому напрямку є факт, що нашим людям, очевидно, переїлася сварка й особисті зачіпки. Люди очікують виразно поставленого питання й ще виразніших насвітлень та конкретних висновків.

Цього роду спостереження насуваються при читанні свіжих голосів про одну з найбільше фундаментальних і найбільше наболілих у нашій політичній діяльності в світі справу: спільну й загальновизнану національно-політичну репрезентацію українського народу за його кордонами та його визвольної боротьби. У дискусії дотепер висловилися дві відомі особи й один криптонім. Тими, що подали свої думки й підписалися під ними, є президент УНР в екзилі А. Лівицький і редактор Михайло І. Сосновський. Коли обидва названі автори підносять потребу виразнішої й успішнішої боротьби за нашу остаточну національно-політичну ціль, визволення народу, то М. Б. (криптонім) заперечує це найосновніше заложення, твердячи, що нам треба вести боротьбу, „не виявляючи одночасно, інтенції, що йдеться нам більше про те, щоб розвалити цілу систему..." В такій постановці, очевидно, відпадає взагалі потреба говорити про методи національно-політичної боротьби й репрезентації.

Обидва названі дискутанти в розгляді цієї дуже комплексної справи, на яку впливають різні елементи й сили нашого групового життя й світу поза нами, й яка в свою чергу впливає на них, мали чимало спільного, але розійшлися вони у своєму конкретному висновку: хто мав би бути тим нашим національно - п о л ітичним репрезентантом, якісь існуючі інституції нашого політичного відтинку, а чи може суспільно - г р о м адський центр українців у світі, СКВУ.

Традиційною є концепція, що це належить політичному відтинкові, тим більше, що там не бракує формацій спеціяльно покликаних для цього. Одначе, вже від довшого часу виринає і в дискусії і на сторінках нашої преси думка, що з огляду на неполадки серед політичних формацій слід передати цю діяльність молоденькому, бо створеному щойно вісім років тому, Світовому Конґресові Вільних Українців.

До цієї думки долучилися останнім часом матеріяли з краю, які поміщені в 7-8 числі „Українського Вісника", що має незабаром появитися друком. Голос з краю у цій справі неначе „впав з неба". Можна б уважати його припадком, ось прямо якась людина, чи люди в краю, наслухавшися про це від туристів й начитавшися лайок у большевицькій пресі, вирішили висловити свою думку; але може це бути теж складова частина чийогось далекойдучого пляну, про наміри й ціль якого ми можемо тільки здогадуватися, бо нізвідки довідатися нам про дійсний стан.

В згаданій статті непідписаний автор чи автори, всупереч загальноприйнятому дотепер самвидавом звичаю, анонімно висловлюються в двох справах: а) пропонують передати презентацію Світовому Конгресові Вільних українців, тим самим б) висловлюють свій сумнів до спроможностей українського політичного сектора виконати задовільно це завдання.

Обидва наші автори — М. Лівицький і М. Сосновський — визнали цю статтю „мандатом краю" і на цьому опирають велику частину своїх міркувань. Як же є з цим мандатом? Ніхто з нас не сумнівається, що матеріяли з краю — В. Чорновола, І. Дзюби, Л. Лукіяненка, Є. Сверстюка і численних інших — є не лише автентичним словом України, але чимось справді великим і переломовим, чого ми в ніяких своїх міркуваннях не можемо поминути мовчанкою.

Зовсім інший, скажім технічний, характер має стаття про СКВУ. Можливо, що це викликане новим жорстоким наступом большевицької системи, та це тільки припущення. Ми свідомі того, що в теперішніх умовах В. Чорновіл не дістав би три роки за свою книжку „Лихо з розуму" (зрештою він відсидів попередні засуди і вдруге за ці самі вчинки знаву запроторений у тюрму), що сьогодні Москва без будь - якого прикриття ни-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Софія Наумович

В РОЦІ ЖІНКИ: КОНҐРЕСИ І ВІДЗНАЧЕННЯ

(1)

Париж. — У 1975-му „жіночому" році відбуватимуться по всіх країнах різного роду конґреси, конференції, з'їзди та інші студійні дні. У Парижі — в перших днях березня — відбулися вже два великі міжнародні жіночі конґреси, про які й слід повідомити український загал. Тим більше, що між ними мало було спільного, зате багато повчального для нас, зокрема ж для жіночої Централі — СФУЖО.

1. Офіційно - державний конґрес

Перший з них п.н. „Міжнародні Дні у Парижі", зорганізований державним секретарем для жіночих справ і під патронатом президента Франції, — відбувався між 1 і 3 березня у просторих залях модерної „Конґресової палати". Участь чужинних і французьких державних делеґацій була зумовлена запрошеннями і виказками, які суворо перевіряли, бо інакше конґресову палату були б залили тисячі француженок, цікавих послухати Жіскара д'Естена. Тому й присутність української делеґації, — з усіми вигодами, що прислуговували чужинним делеґаціям, — слід уважати успіхом.

Проте українок брала досада, що поміж 35-ма жінками - міністрами з різних країн, яких посадили у президії, бракувало членки нашої делеґації з тієї простої причини, що ми не могли навіть назвати себе „колишніми „міністрами", бож ні в УНРаді, ні в УГВР, ні в уряді Я. Стецька не було ніодної жінки в управі державою.

Тому, — для відома і нашим політикам — варто перерахувати країни, які прислали своїх міністрів - жінок на цей конґрес, а деякі й покілька: Австрія — 2, Бельгія, Болгарія, Канада — 3, Квебек, Конго, Данія — 2, Фінляндія — 2, Габон — 2, Великобританія, Ірляндія, Італія — 2, Мадаґаскар, Норвеґія, Голляндія, Польща—2, Портуґалія, Західня Німеччина, Сенеґаль, Швеція, Південний В'єтнам, Туреччина, Юґославія, Центральноафриканська Республіка — 2, ОН, Франція — 4.

Конґрес відкрила державний секретар Франсуаз Жіру і запросила Президента до слова. Та вже при першій його фразі почулися з дальших крісел оклики: „А ось уже починається урядова демагогія і пропаґанда!" Декілька молодих дівчат, розкинувши понад голови учасниць комуністичні летючки, з гуком забралися зі залі на запрошення цивільної поліції.

Президент спокійно промовляв далі. Метою його промови було запевнити жінок, що він готовий піти на якнайдальші реформи, щоб не тільки влегшити жінці життя і працю, але щоб до державної будови включити жіночі уми і серця, які відзначаються „великою практичністю і відчуттям дійсности — з одного боку, та злагіднюючою ніжністю і великим тактом — з другого."

А тоді Франсуаз Жіру привітала делеґаток та накреслила жіночі здобутки в державних і міжнародних інституціях, згадавши, зокрема працю пані Герцоґ у ЮНЕСКО. З її промови ми записали теж такі слова: „Не можна не згадати факту, що у драматичних моментах життя країни, жінки проявляють просто героїчну здатність іти на смерть, коли потоптані людські умови життя чи загрожена воля..."

Далі почалися промови жінок - міністрів, які, з малими винятками, небагато різнилися одна від одної. Коли, наприклад, деякі африканки що-друге слово вживали „Їх Ексцеленція", чи навіть „Наш коханий президент", то знову інші обмежувалися до провінційного звіту про дитячі садки, акушерство, чи поборювання неписьменности. Проте, були й між ними яскраві особистості, як, наприклад, делеґатка Ґабону, яка зацитувала таку відому фразу: „волі не дається, її здобувається", або інша, чи не з Сенеґалю, яка з великим гумором запитала жіночу авдиторію: „Що краще — леґальна африканська поліґамія, чи секретна европейська?".

Европейські жінки не задоволяються тією „рівністю", яку їм дають чоловіки. Їм бо вже не вистачає, ані імпонує бути „закладницею", чи „символом" в урядах чи управах, коли чоловіки вибирують „про людське око" одну-дві жінки до управи, не наділяючи їх якоюсь важливою функцією. (Саме таке трапилося на цьогорічних загальних зборах УЦҐК, коли в цьому „жіночому році" вибрано до управи одну - єдину жінку і то на заступницю референта!) Европейки вважають, що вони вже настільки „зрілі" й „грамотні", що можуть сповняти будь-яку державну відповідальну службу.

З країн - сателітів міністри Юґославії, Польщі й Болгарії обмежувалися до дат і чисел та фраз про перевагу жінки з робітничої кляси у будові соціялізму, який, мовляв, зрівняв її повністю з чоловіком, а тому й немає ніяких трудноців найти працю, бо всі працюють для „проґресу".

Набагато цікавіше говорила в'єтнамка про те, що 20-років війни заставили уряд Південного В'єтнаму звернутися до жінки, яка досі була замкнена в хаті з єдиним завданням родити дітей. У парляменті вона мала змогу не тільки приглядатися цій атмосфері, де іноді чоловічі дискусії через жестикуляцію виглядають як спортові змагання, але й іноколи успішно інтервеніювати завдяки жіночій хитрості, яку звуть тактом.

Натомість свіжоспечена португальська міністер захлистувалася їхньою „квітневою революцією", яка начебто „визволила" жінку та покликала до управи найбільше компетентних (тут вона мала очевидно себе на увазі!) Коли її у перерві запитали, чи в португальському уряді є й праві жінки, вона бундючно відповіла „Праві правили державою 50 років!" Але на ствердження, що в уряді Салязара не було жінок, та що це нова дискримінація — вона вже не знала, що відповісти.

Другого дня закінчилися пленарні сесії й почалися праці комісій. Поміж різними синдикальними, родинними й виховними, — ми вибрали „Комісію справедливости і прав жінки". Вона проходила під проводом англійської леді, яка не говорила французькою мовою, та паризької адвокатки Ніколь Каталян.

Вона розпочала наради коротким словом про ці ділянки життя, в яких жінки ще мусять боротися за свої права. У дискусії виступали: француженка й еспанка за реформою розводів і правом зігнання плоду, мароканка проти поліґамії, ґабонка проти все ще існуючого колоніяльного стану.

Виступ молодої альжирки був зразком закукуріченої підбехтаности. Нав'язуючи до слів Президента Франції, вона заявила, що жіночу молодь Альжирії не вдоволяють ніякі реформи, бо мовляв тільки „соціялістична революція" може принести справжнє визволення мусулманській жінці.

І саме тут прийшла черга на українську делеґатку, яка зголосилася по слово — карточкою до президії.

(Продовження буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО МОНОГРАФІЮ ЛЕМКІВЩИНИ

Монографія Лемківщини є необхідною для її визволення і об'єднання з Україною. Це поновно схвалили одноодушно члени першого найбільшого відділу Організації Оборони Лемківщини в Ню Йорку на своїх недавніх загальних зборах. Ще в 1970 р. вони призначили були, як звітувала „Свобода", 2,000 долярів на ту ціль. І довгі роки велася підготова до видання цієї лемківської енциклопедії, яка мала б бути неначе виводом прав Лемківщини на самостійне життя в межах об'єднаної й самостійної України. Щоб приспішити появу цього видання й до того в саме 40-ліття ООЛ, збори схвалили пригадати цю справу Крайовій Управі ООЛ й закликати її до завершення діла в ювілейний рік ООЛ. При цьому Відділ постановив присвятити цій

(Продовження на стор. 4-ій)

ЧИ СПРАВДІ „САМІ СЕБЕ НЕ ШАНУЄМО"?

Закиди п. Ганкевича в „Свободі" з 27-го лютого ц. р., мовляв, українська інституція переходить на англійську мову, цілком безпідставні.

Програма попису учнів Українського Музичного Інституту в Ню Йорку, який відбувся 9-го лютого та про який згадує п. Ганкевич, не була в англійській мові, бо не було потреби. Окрім українських програмок, були також відбиті англійські. На попис прибуло 16 осіб неукраїнців, батьків з дітьми, що в наших обставинах є значним числом. Тож, коли директорка УМІ в Н. И., проф. Г. Кузьма відкрила попис по-українськи, я сказала короткий привіт по-англійськи.

Кількість учнів УМІ в Н. И. від 1952 р. впала із 130 на 30. В УМІ є тепер записаних 6 не-українців, які також своїми адміністраційними оплатами допомагають удержати УМІ. Звісно, що деякі наші школи також приймають неукраїнців.

На згаданім пописі виступало 23 українських дітей і 5 не-українців, учнів УМІ, а не приватних, як це невірно пише п. Ганкевич. З не-українців грала одна учениця кляси проф. М. Байлової, дві — кляси проф. Р. Венке і дві мої.

Ми, учителі УМІ, не маємо почуття меншевартости, як думає п. Ганкевич, але навпаки, ми горді з того, що американці нас цінять і вписують своїх дітей до УМІ, де вони можуть пізнати наше музичне мистецтво. Вони грають також твори українських композиторів, як це було недавно на концерті в пошану Д. Бортнянського, на якім одна з виконавців була учениця УМІ не-українка.

На пописі 9-го лютого, окрім привітання, я переклала на англійське також дещо з непередбаченої і довгої промови президентки УМІ, проф. М. Байлової. Думаю, що американським учням і їх родичам цікаво було почути, що при УМІ існує Батьківський Комітет, який нагороджує абсольвентів УМІ стодолярами як признання за їх пильну працю і заохоту для молодших учнів.

Тому, що родичі учнів УМІ в Н. И., між ними і п. Ганкевич, роками не з'являлися на річних зборах Батьківського Комітету, не можна було вибрати нову управу. Через те ми мусіли зробити в історії УМІ щось небувале: скористати з присутности батьків і перервати попис, щоби дати змогу Батьківському Комітетові вибрати нову управу. Коли директорка УМІ в Н. И. проф. Г. Кузьма перепросила публіку по-українськи, що попис переривається на кілька мінут, випадало і американцям вияснити кількома словами по-англійськи, що попис буде продовжуватися після виборів Батьківського Комітету.

Чемність вимагає, коли говориться до публіки, яка не вся розуміє по-українськи, дати вияснення кількома словами в англійській мові. Цього вимагає пошана до наших гостей, а хто не шанує гостей, той не шанує й сам себе. П. Ганкевич думає інакше і це йому вільно, як і нам вільно з ним не погоджуватись.

Калина Чічка-Андрієнко
Ню Йорк

Василь Плющ

СПІЛКА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

(До 50-ліття заснування СВУ-СУМ та 45-ліття процесу над ними).

(2)

У обмеженій розмірами статті неможливо докладно описати історію руху СВУ-СУМ-у, процесу над ними та всебічно висвітлити ролю цих організацій в історії українських визвольних змагань[5]).

Вище ми вже зупинялися на основних засадах руху СВУ. Докладно опрацьованої програми, статуту цей рух не мав. Рух СВУ був передусім загально-національним та антикомуністичним рухом. До комунізму, як філософської та соціяльно-економічної системи, членство СВУ було наставлене гостро неґативно. Досвід історії показав, що народ не може мати політичної волі, не може нормально розвиватися соціяльно, коли він поневолений національно.

Звідси виплив перший постулят руху, що основою життя української нації, як і кожної іншої нації, є примат національного буття перед всіми іншими проблемами: політичними, економічними, соціяльними тощо. Національне буття й, отже, повний розвиток нації, можливі лише під умовою створення національної суверенної держави. Політичні, економічні й соціяльні реформи можливі й дають ефект лише за умови створення свого власного суверенного національного організму.

Розвиток подій в Україні після розгрому СВУ-СУМ-у, української еліти, українського селянства, довели це безсумнівно.

Другою принциповою засадою СВУ була неможливість компромісів із чужою, накиненою ззовні, владою. Жадні компроміси з чужою окупаційною владою, які б позірні поступки вона не робила в національному питанні, які б соціяльні блага вона не обіцяла народові, — є не припустимі і вбивчі для нації. Недавні події в Україні ще раз підтвердили правильність цієї тези. Спроби українських інтелектуалістів, передових селян та робітників, домогтися від Москви та її агентів в Україні якихсь поступок навіть у такій обмеженій ділянці, як розвиток української культури, домогтися хоч би українізації високого шкільництва, науки, державного апарату, — закінчилися новою хвилею репресій.

Отже рух СВУ-СУМ-у був у першу чергу рухом національним, рухом за збереження української нації перед фізичним та моральним ґеноцидом.

До речі, цього й досі не розуміють російські дисиденти. Наприклад, А. Солженіцин та М. Чанчавадзе, згадуючи в своїх працях про рух СВУ-СУМ-у називають його рухом протирежимовим. Росіянам, які борються з совєтським режимом, з комунізмом, мабуть ніколи не буде зрозумілим, що вони борються за полегшення цього московського режиму, який аж ніяк не загрожує існуванню російського народу, а українці борються за існування своєї нації.

Наступною засадою руху СВУ-СУМ-у було створення Української Держави на засадах поваги до людини та її прав, поваги до волі, на засадах справжнього демократизму. Типовим для всіх провідних діячів СВУ був широкий лібералізм, орієнтація на західню культуру.

Для руху СВУ-СУМ-у, у протилежність партійним рухам періоду Визвольних Змагань 1917-1921 рр., була другорядним питанням форма державного устрою майбутньої Української Держави та її соціяльно-економічної структури. Керівні діячі СВУ-СУМ-у, членство цих організацій та прихильники цього руху вважали, що форму правління, соціяльно-економічну структуру Української Держави мав би встановити сам народ шляхом вільного виявлення своїх бажань нормальним демократичним шляхом. Правда, більшість членів та прихильників СВУ-СУМ-у схилялася до республіканської форми правління та широких соціяльних реформ. Соціяльна програма у загальних рисах була така: земля мусіла належати тим, що працювали на ній, тобто українському селянству; великі підприємства, банки, залізниці, водні шляхи мали б належати державі, але в керівництві загальнонародними підприємствами мали б брати участь робітники та всі трудящі. Приватна власність на дрібні підприємства, землю в певних межах мусіла бути відновлена, а особливо мусіло бути встановлене всіляке сприяння приватній ініціятиві[6]).

Впродовж 1924 та початку 1925 років тривала підготовча праця щодо створення нового визвольного руху. На чолі руху став відомий український діяч, заступник президента Всеукраїнської Академії Наук, видатний літературознавець Сергій Єфремов, людина, яка користувалася великим авторитетом серед українських вчених, української еліти й українського народу. Його часто звали „совістю українського народу".

(Продовження буде)

---

[5]) Докладно про історію виникнення, діяльність СВУ-СУМ-у дивись праці В. Плюща, Н. Павлушкової, Миколи Ковалевського, Володимира Наддніпрянця та інших. Дивись список літератури у кінці статті.

[6]) Докладніше про ідеологічні та соціяльно-політичні засади руху СВУ-СУМ-у дивись згадані вище праці, дивись примітку 5 та зізнання на процесі СВУ — „Спілка Визволення України". Стенографічний звіт із судового процесу. Видав. „Пролетар", Харків 1931.

[7]) Наталія Павлушкова твердить, що перед цими організаційними зборами ще були наради у справі заснування СВУ, зокрема у грудні 1924 року, у нараді з цього приводу брали участь теж академіки Агатангел Кримський, Констянтин Воблий, проф. д-р. мед. Василь Виноградов, „один із визначних поетів України" та „один високої ранги військовик".

ДИСКУСІЯ І ДІЛО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

щить все, що самобутнє, нове, вільне; що заіснувала життєва конечність виступати якнайбільше прикрито, безіменно... Та це все не оправдує визнавання „мандатом" голосу невідомої людини, поміщеного у збірнику, щодо якого багато з нас має свої глибокі сумніви.

І так, як одним ми не можемо заборонити вірити в автентичність цього збірника, так само іншим не маємо права відмовити мати глибокі сумніви. Отже, як же тоді бути з „мандатом"? Національно - політична репрезентація мусить мати за собою згоду великої частини спільноти, коли ж цього немає, то чи наше визнання тут цього „мандату" і заходи по його лінії не створили б серед нас нових величезних труднощів і комплікацій, які нам найменше потрібні?

Уявім собі на мить, що українські чинники у вільному світі пішли на таке й передали цю репрезентацію СКВУ. Які були б безпосередні наслідки цього? В першу чергу швидкий безвихідний занепад українського політичного відтинку, який зрезигнував би зі своєї функції, що громадськість, зрозуміло, визнала б „проголошенням банкрутства".

Чи це є в нашому інтересі? А далі: чи є серед нас на всіх п'яти континентах такі людські згрупування, які з в рукою на серці ствердили б, що СКВУ в сучасному його стані зробить це, як слід?

Та це не кінець. Що сталося б з СКВУ? Насамперед він опинився б у центрі нових, засадничих, дуже гарячих конфліктів; дотеперішні конфлікти, що їх ми намагаємося пригасити, якщо не усунути, непомірно зросли б, кормлені розходженнями й пристрастями. Значить, не може бути найменшого сумніву, що ми добилися б наслідку протилежного до наміреного. Замість загальновизнаного нового політичного центру, ми ввійшли б у створену нами самими полосу нищівних бур. Кому це потрібно?

Що ж тоді говорити про виконання Світовим Конгресом Вільних Українців його статутових завдань, завдань для яких він покликаний і які є направду фундаментом не лише нашого дальшого росту й розвитку, але й самого тривалого існування у світі?

Ми, що перебуваємо всередині діяльности СКВУ й у безпосередньому стику з ним, нераз навіть не маємо відповідної перспективи, щоб побачити його далекойдучі завдання й неперевершені можливості. Але це бачать, наприклад, большевики. І тому вони з такою лютттю й з такою енергією накинулися й накидаються на нього. Разом з „буржуазним націоналізмом" це для них головний ворог!

Отже, чому нам самим кидати це надійне твориво, — СКВУ, — на розбурхане море?

Цього всього не можуть знати навіть найкращі патріоти в краю, якщо вони були авторами цієї статті. Але це знаємо ми! І ми несемо відповідальність за рішення у цих справах. Тому рішаймо спокійно, холодно, врахувавши все!

У Філядельфії відбудеться симпозіюм у 30-річчя совєтського погрому УКЦеркви

Філядельфія (Р. Навроцька) — Одинадцятого квітня ц. р. минає тридцять років від дня, коли совєтські власті ув'язнили усю Ієрархію Галицької Митрополії Української Католицької Церкви. Квітень 1945 р. започаткував нову фазу жорстоких переслідувань на західньо- українських землях з метою плянового і поступового ліквідування УКЦеркви, а заранжований під натиском рік пізніше т. зв. „львівський собор", мав на меті офіційно і правно" закінчити цю драму, проголошуючи „воз'єднання" УКЦ з Російською Православною Церквою.

Слідуючих тридцять років позначилися поширенням екуменічних зв'язків і впливів російського режимного православ'я, при чому поступова ліквідація Української Церкви в діяспорі, а з тим і українського питання взагалі стали майже вимогою і предметом „дипломатичної торгівлі".

Заява митр. Філарета під час його недавніх відвідин у ЗСА про „щасливий поворот українців до прарідної віри"; мала на меті впевнити Захід, що питання мовчазної Церкви в Україні не існує.

Щоб опрокинути того роду твердження та доказати, що всупереч усім намаганням ліквідації, Україна — за словами Блаженнішого Патріярха Кир Иосифа — „живе і вмирати не хоче", заходом Крайової Управи Товариства за Патріярхальний Устрій УКЦ і Українського Католицького Університету відбудеться тут в суботу, 19 квітня ц. р., у Ля Саль Коледжі при 20-ій вулиці і Олней евеню, симпозіюм на тему: „Українська Католицька Церква 1945-1975".

Директором симпозію є д-р Л. Рудницький, проф. Ля Саль Коледжу, а вступне слово виголосить проф. Д. Бурке, президент Ля Саль Коледжу. Реєстрація почнеться в год. 9-ій рано, а доповіді о год. 10-ій. Програма запляновано у трьох частинах:

1. Совєтський уряд і українські Церкви — модератор: о. монс. В. Поспішіль.

а) „Українська Католицька Церква" — проф. В. Маркусь, Лойола унів. Чикаго;

б) „Українська Православна Церква" — о. д-р Ю. Шумовський, Лонг Айленд унів.;

в) „Українські Протестантські Церкви" — о. Р. Гайден, Кестон Коледж, Англія.

2. Ватикан і УКЦ — модератор проф. М. Лабунька;

а) „УКЦ і екуменізм" — о. Е. Фіцсімонс, Кемден, Н. Дж.;

б) „Ватикан і мовчазна Церква" — о. І. Моват, Фатіма, Португалія;

в) „Український католицький мирянський рух" — проф. П. Біланюк, Торонто, Канада.

3. Українська Католицька Церква і Східня духовість модератор о. Ю. Мальоні. Доповідач проф. Я. Пелікан, Єйл університет, Ню Гейвен, Конн..

Важливість питань, віддзеркалених в тематиці та імена доповідачів — світової слави науковців, повинні зацікавити українську суспільність, яка своєю численною присутністю зможе причинитися до успішности заплянованої імпрези.

Заповідають конвенцію Крайової Ради Республіканських Спадщинних Груп

Вашінгтон. – Крайова Рада Республіканських Спадщинних Груп (Національностей) інформує, що від 16 до 18 травня ц. р. тут у Мейфлавер готелі відбуватиметься 5-та з черги конвенція цієї Ради. У конвенції повинно взяти участь понад 300 делегатів із 25-ох стейтів. Ця Рада є офіційною організацією Республіканської партії і охоплює 32 етнічні-національні групи в ЗСА. Рада має за завдання передавати погляди етнічних груп Урядові та проводові Республіканської Партії. Президент Джералд Форд і віцепрезидент Нелсон Рокефеллер мають промовляти на цій конвенції. Заплянувано також виступи конгресмена Джона Ровдса із Арізони, лідера Республіканської меншости в Палаті Репрезентантів, та голови Республіканського Крайового Комітету Мері Луїз Смит. На конвенції також промовлятимуть сенатори Тед Стівенс із Аляски та Вілліям Брок із Теннесі.

Програма конвенції складатиметься із нарад Екзекутиви Ради, засідань різних постійних комісій, як також нарад окремих етнічних груп. Опісля відбудеться політичний семінар, переведений персоналом Білого Дому та Крайового Республіканського Комітету, під час якого будуть обговорені такі питання, як способи скріплення Республіканської партії, новий закон в справі фінансування передвиборчих кампаній і роля Крайового Республіканського Комітету в місцевих кампаніях тощо.

Відтак в Білому Домі відбудеться прийняття для делегатів і гостей, а опісля вибори проводу Крайової Ради Республіканських Спадщинних Груп (Національностей). Виготовлені і затверджені цією Радою Спадщинних Груп резолюції будуть передані Крайовій Конвенції Республіканської Партії, яка відбудеться в 1976-му році, для включення в програму цієї партії.

У конвенції можуть взяти участь всі зацікавлені особи, які заплатять 45-доляровий реєстраційний внесок. В справі ближчих інформацій можна звертатися до: National Republican Heritage Groups (Nationalities) Council 310 First St. SE Washington, D.C. 20003.

З літака обстріляли палац президента Південного В'єтнаму

Сайгон. — У вівторок, 8-го березня вранці південнов'єтнамський літак — джет Ф-5 заатакував президентський палац в середмісті столиці Південного В'єтнаму, Сайгоні, скинувши декілька бомб і обстрілявши палац скорострільним вогнем з наміром, правдоподібно, вбити президента Нгуена Ван Тю. Після атаки літак відлетів у невідомому напрямку, спричинивши велику паніку в середмісті Сайгону. Згідно з повідомленням, президент Тю не був ранений, однак бомби пошкодили незначно частину палацу, а від скорострільних куль згинули 3 особи і дві особи були ранені.

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що дня 6-го квітня 1975 року,
після довгої і тяжкої недуги упокоївся в Бозі,
на 78-му році життя,
наш Найдорожчий ТАТО і ДІДО

бл. п.

ПАВЛО ТВОРИЩУК

нар. у селі Кідані, пов. Збараж, Західня Україна.

ПАНАХИДА — у середу, 9-го квітня 1975 р. у похоронному заведенні Литвин і Литвин, о год. 8-ій веч.

ПОХОРОН у четвер, 10-го квітня 1975 р. о год. 9:30 ранку з того ж похоронного заведення до церкви Неп. Зачаття Преч. Діви Марії (Гіллсайд), а відтак на цвинтар Evergreen у Нюарк — Гіллсайд.

Горем прибиті:

ТЕКЛЯ — донька
МИКОЛА — син з дружиною МИХАЙЛИНОЮ і дітьми МИКОЛОЮ і ПАТРИСЕЮ
та близька і дальша Родина в Америці та УКРАЇНІ

В ШІСТНАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. ОЛЬГИ ШУСТ

яка відійшла у Вічність 9-го квітня 1959 року
відправиться

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в середу, 9-го квітня 1975 р.
о год. 8-ій ранку
в ЦЕРКВІ СВ. ЮРА в НЮ ЙОРКУ

Про молитви просить
син ВАСИЛЬ ШУСТ

Помолімось за померлих наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

за спокій і вічну радість душ померлих
Членів Фонду Катедр Українознавства

Впреп. о. Монс. ПЕТРО МЕЛЬНИЧУК, духовний опікун і Меценат ФКУ відправить ШОСТУ ЗАУПОКІЙНУ СЛУЖБУ БОЖУ І ПАНАХИДУ в НЕДІЛЮ, 13-го КВІТНЯ 1975 р., о год. 10-ій ранком, в церкві СВ. МИХАЇЛА в БАЛТИМОРІ, Мд., за Бл. П.:

ГРИГОРІЯ ГАЛАЙКА
ГРИГОРІЯ ГОДІВА
Д-ра ІВАНА ГРИБИКА
СТЕФАНА ГРИНЧУКА
ТАРАСА ГРУШКЕВИЧА
ІВАНА ДОЛИНЮКА
Д-ра МИРОНА ДОЛЬНИЦЬКОГО
ПЕТРА ДРАГАНА
Д-ра МИХАЙЛА ДУЖОГО
ПЕТРА ЗАЙЛА
ПЕТРА КАЗАНІВСЬКОГО
ЕВСТАХІЯ КОГУТА
ІВАНА КОЦУРА
МИКИТУ ЛЮБІНСЬКОГО
Д-р СОФІЮ ПАРФАНОВИЧ
ЕВГЕНА ЦИНДУСА
ВАСИЛЯ ПРИХОДЬКА
ВОЛОДИМИРА РОМАНКА

Всіх ВП. Членів ФКУ: Представників, Меценатів, Добродіїв і Фундаторів просимо про молитви за померлих наших Друзів. Де б Ви не були, помоліться в часі Заупокійного Богослуження, щоб поєднатись з нами в поході молитов за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять померлим Членам ФКУ.

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФКУ

Наступне Заупокійне Богослуження за померлих Членів ФКУ відправиться в неділю, 11-го травня 1975 року.

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

ділиться сумною вісткою зі своїми Членами і цілим Українським Громадянством, що в середу, 2-го квітня 1975 року відійшов у Вічність наш заслужений Член

сл. п. д-р мед.

ТОМА ЛАПИЧАК

Покійний брав активну участь в житті УЛТПА, як бувший головний редактор „Лікарського Вісника", б. голова редакційної колегії „Лікарського Альманаху", видатний публіцист та суспільно-політичний діяч.

Родині Покійного складаємо якнайщиріші співчуття.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В ДРУГУ СУМНУ І БЕЗМЕЖНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Найдорожчої і Незабутньої
ДРУЖИНИ, МАТЕРІ, БАБУНІ і СЕСТРИ

бл. п. проф.

СТЕФАНІЇ з МАЙКОВСЬКИХ БЕДРІЙ

гарячої української патріотки-християнки, доброї, прикладної Дружини і Матері, довголітньої активної членки СУА в Нюарку, активної членки і організаторки українських жіночих товариств в Рідім Краю, на еміграції в Польщі і в таборі в Німеччині —
буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА
ЗА СПОКІЙ ДУШІ ПОКІЙНОЇ
в неділю, 13-го квітня 1975 р.
о год. 12-ій дня
в церкві св. І. Хрестителя
в НЮАРКУ, Н. Дж.

Просить Кревних, Приятелів і Знайомих, пом'янути Покійну в своїх молитвах —
в глибокому смутку
МУЖ і РОДИНА

З великим смутком повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що в середу, 26-го березня 1975 року у Вудгейвен, Ню Йорк, упокоївся у Бозі, по тяжкій недузі, на 74-му році життя, наш Найдорожчий МУЖ і КУЗИН

бл. п.

АНДРІЙ ЖИТИНСЬКИЙ

родом із с. Ренів, Тернопільщина, учасник Визвольних Змагань, політ. в'язень польських тюрем (Домбє, Вадовіце), прикладний член парохії Покрова Пресв. Богородиці в Озон Парку, Ню Йорк.

Похоронні відправи відбулися 28, 29, 30 березня 1975, а в понеділок, 31-го березня 1975 р., по Службі Божій відпроваджено Покійного на місце Вічного Спочинку, на Український Цвинтар у Баунд Бруку, Н. Дж.

Складаємо сердечну подяку о. сотрудникові Любомирові Мудрому за похоронні відправи, членам Родини і всім Знайомим за квіти, пожертви на Служби Божі і за слова співчуття, потіхи і розради. Зокрема дякуємо усім Приятелям за авта на цвинтар.

Хай милосердний Господь нагородить Вас усіх сторицею!

Горем прибиті:

КЛЕМЕНТИНА ЖИТИНСЬКА, дружина
АНТІН і ОЛЕКСА ЖИТИНСЬКІ, кузини
КЛЕМЕНТИНА ВУКАЛО, кузинка
і дальша Родина

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

справі всі свої фонди. Також ухвалено просити ООЛ завершити збірку матеріялів до лемківського музею й остаточно відкрити його в Ню Йорку, по змозі при загальнім Музеї Союзу Українок Америки, в його, недавно придбанім домі. Приявний на згаданих зборах голова Крайової управи ООЛ п. Мирон Мицьо, який до того, на прохання членів, був головою зборів, приєднався до ухвали членів й обіцяв небаром зайнятися монографією і музеєм, як найважливішими справами ювілейного року ООЛ.

Можна було сподіватися, що не лише лемки, але й вся наша громада прилучаться до цієї акції, тим більше, що вже майже немає ні одного повіту, не то окремої землі, як Лемківщина, який не підготовив би свого регіонального збірника, щоб не розвіялося з еміграційним вітром минуле вужчої батьківщини. Та на диво, з протестом відгукнувся не хто інший, але самий екзекутивний секретар Світової Федерації Лемків п. Микола Дупляк. В „голосах читачів", він сердито протестує проти цієї ініціятиви лемків з Ню Йорку й акції ООЛ., закидаючи, що вони переступили свої компетенції бо „організаційне життя лемків визначується статутом Світової Федерації Лемків, якої управі підлягають усі організації лемків з їхніми Відділами й членством". До того додає, що не потрібно зовсім лемківської монографії, бо згадана Світова Федерація почала видавати журнал „Аннали Світової Федерації Лемків", які як пише п. Дупляк, — „розраховані на те, щоб заступити ними публікацію монографії"! Він також противний відкриттю лемківського музею в Ню Йорку, бо музей, — за його словами, — „існує при Федерації і збагачується". Помішав п. Дупляк збірку замагазинованих музейний матеріялів, більшість яких зібрала Організація Оборони Лемківщини, з музеєм, якого, як не було, так і немає.

Та не є метою цього „голосу читача" полемізувати з екзекутивним секретарем світової установи, але звернутися до людей доброї волі, як лемків, так не-лемків, свідомих ваги боротьби за визволення перлини української землі - Лемківщини з-під нової польської окупації й об'єднання її зі соборною й вільною Україною, із закликом допомагати в ній. А наукова монографія про Лемківщину, її історичне минуле, культуру, землю й нарід та право на самовизначення в межах українського материка, а навіть лемківський музей, потрібні в цій затяжній боротьбі. Лемківської монографії не заступить ніякий журнал. Це ствердила авторитетно Крайова Управа Організації Оборони Лемківщини на засіданні 15-го березня ц.р. Вона одноголосно привітала ініціятиву свого Першого Відділу й схвалила докласти всіх старань до швидкої появи Лемківської Монографії при співпраці всіх лемків і їх установ.

За Перший Відділ Організації Оборони Лемківщини в Ню Йорку
Василь Скомський
голова
Петро Гарайда
секретар
30

Шевченківське свято в Байоні

Байон, Н. Дж. — Заходом 16-го Відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України і Українського Народного Дому в неділю, 16-го березня тут відбулось Шевченківське Свято, що вже увійшло в традицію, як і ряд інших національних свят.

Свято відкрив коротким вступним словом Василь Вінтонів, а місцевий хор „Гомін" відспівав „Заповіт".

Дальшу програму започаткував чудовою, окремо уложеною благальною молитвою о. Володимир Левицький, парох української католицької церкви в Байоні.

Цікаву, старанно опрацьовану святочну доповідь виголосила панна Марійка Фесьо. Її чудова дикція і добрий спосіб вислову надавали доповіді переконуючого характеру. Вдячна публіка щедро нагородила Марійку Фесьо рясними оплесками.

Тріо „Троянди" в складі: Марійки Фесьо, Лесі Лебедович і Лесі Вінтонів своїм виступом із бандурами дуже збагатив програму свята.

Хор „Гомін" під керівництвом Марійки Фесьо виконав декілька пісень. На тлі хору Катруся і АретаСірий продеклямували „Чигирин" і „Мені однаково". Вірш „Тарасові" деклямували Микола Дворськой і Орест Сірий. Михайло Голубець рецитував поему „Посланіє".

Молитвою подяки і відспіванням українського національного гимну закінчено свято.

Зиновій Б. Сірий

Новий професіоналіст

В дні 21-го грудня 1974 р. відбулось в Чикаго, в готелі Пальмер, урочисте вручення дипльомів абсольвентам медичної школи Лойола університету. Для кожної людини завершення своїх плянів бажаним успіхом — дипломом, являється дуже приємною зупинкою в дальшому професійному крокуванні. Разом з абсольвентом радіють батьки, родина, приятелі й українська громада.

Одержання дипльому, закінчення студій — це доказ послідовної та солідної праці, це свідомість, що вже незабаром молодий адепт науки ставитиме самостійно професійні кроки в життя.

Одержання дипльому закінчення медичних студій є тим більш радісним, — бо не є так легко дістатись на студії, — що абсольвентом з посеред 140 студентів був українець. Того то дня одержав дипльом закінчення медичних студій Орест Ростислав Корчак - Городиський.

Молодий лікар Орест уродився 27-го березня 1949 р. у таборі для переміщених осіб (ДП) в Мітенвальді - Німеччина. Батьки, мгр. Орест і Дана, прибули до ЗСА в 1950 році з однорічним сином і поселились у Чикаго.

У Чикаго Орест Городиський закінчив з відзначенням цілоденну школу при катедрі св. о. Миколая, з відзначенням зложив іспит зрілости в школі українознавства і з відзначенням закінчив середню школу Вебера.

Передмедичні студії закінчив ступенем бакалявра з біології на Іллінойському університеті в 1971 р. і того ж року розпочав студії на медичному факультеті університету Лойола.

Ще будучи в народній школі, став членом Пласту, відбув ряд новацьких і юнацьких таборів, протягом кількох років був новацьким братчиком, а зараз є членом старшо - пластунського куреня „Лісових Чортів".

На урочистому врученні дипльому крім батьків з молодшим братом Андрієм, були присутні ще хресний батько д-р П. Попович з дружиною, та вуйко Петро Постолюк.

В неділю 22-го грудня, в приміщенні ресторану Кракус зустрілись члени родини та запрошені найближчі приятелі, щоб зложити молодому лікареві свої дружні побажання та разом з батьками радіти його успіхами.

Сеньйор родини, кол. УСС, 80-річний вуйко Петро Постолюк прочитав зворушливих декілька речень привіту, якими підкреслив важливість лікарської професії, потребу жертвенної праці на користь українській громаді особливо тепер, коли наша громада гостро відчуває тяжкі часи, що їх переживає наша спільна Матір - Україна.

Д-р Роман Смик привітав присутніх від себе особисто, від своєї родини, від громади і лікарського товариства.

Зворушений Соленізант подякував у коротких словах за щирі слова привіту й побажань на його дорогу життя.

Від 1-го січня 1975 року д-р Орест Городиський розпочав свою спеціялізацію у внутрішній медицині в клініці в Клівленді, Огайо.

Готується виставка Володимира Баляса у Вінніпезі

Вінніпег (Г. М.). — У галерії Осередку Української Культури й Освіти від 13 квітня до 15 травня відбудеться виставка відомого українського маляра і графіка Володимира Баляса. Відкриття виставки буде в неділю, 13 квітня, о год. 3:00 пополудні. Виставку офіційно відкриє скульптор Роман Коваль.

Володимир Баляс народився в Україні. Від 1932 до 1937 р. студіював в Академії мистецтв у Варшаві. Від 1939 до 1944 р. викладав графіку в Інституті художнього мистецтва у Львові. До Канади приїхав у 1947 р., а згодом переселився до Америки. Тепер живе в Сан Дієго, Каліфорнія. Праці В. Баляса є в мистецьких колекціях Европи, Канади та Америки.

Картини В. Баляса експонувалися на виставках у Варшаві; Софії, Гельсінках, Львові, Києві, Римі, Мексіко, в різних містах Канади і Америки.

Про творчість В. Баляса написано багато статтей. Критики відзначують вийняткову обдарованість мистця та його працьовитість. Іван Кейван пише, що „маючи солідну мистецьку освіту, Баляс майже зі зрівноваженою силою виявляється в графіці, станковому й декоративному малярстві, в мозаїці та в своєрідній техніці скульптури".

Павло Ковжун, пишучи рецензію на одну із перших виставок В. Баляса в 1938 р. казав: „Спрецизовувати, чи нагинати творчість Баляса до якогось стилю чи напрямку... зайве. Баляс — це сучасність. Баляс — це вже стиль".

В. Баляс був сучасним у 1938 році й сучасним він є сьогодні. Вміння йти впарі з сьогоднішнім мінливим світом, відчувати нюанси його й силою мистецького вислову втілювати їх у свої композиції — це риса справжнього таланту, який так наглядно віддзеркалений у творчості Баляса.

Молода монтреальська Україна в обороні В. Мороза

Христина Барагура-Дякунчак, яка після закінчення Барнард коледжу в Ню Йорку поселилася посійно в Монтреалі, розгорнула живу акцію в обороні В. Мороза на терені цієї франкомовної метрополії, що є центром націоналістично - сепаратистичного руху квебецьких французів. Її заходи знайшли прихильний відгук і активну підтримку місцевого неукраїнського організованого суспільства.

Ще в серпні 1974 р. Христина звернулася до совєтського амбасадора в Оттаві А. Н. Яковлева з листом — протестом.

На цього листа Христина не отримала прямої відповіді, тільки совєтська амбасада прислала їй копію „Пресової інформації" (Пресс риліз), яка була розіслана до всіх засобів масової комунікації („мідія"). Ця інформація затитулована „Факти про Валентина Мороза". Вона називає Мороза „кримінальцем", який ніколи не був борцем за волю, ані українським патріотом, а навпаки діяв на шкоду інтересів українського народу, бо нелегальними засобами старався довести до зміни влади в СССР. Його ціллю було скинути існуючий режим і відсепарувати Україну від СССР. Він спирав свою акцію на допомозі закордонних чужинецьких сил і бувших українських націоналістичних кіл, які співпрацювали з фашистами. Після першого засуду і звільнення, Мороз у Івано-Франківську жив з фондів, які присилали йому секретними каналами з-закордону анти-совєтські кола. Його спіймали на гарячому вчинку проти-совєтської акції поміж недосвідченими учнями середніх шкіл, і як рецидивіста, його покарано 9-ма роками ув'язнення згідно статті 62-ї карного кодексу УССР, знайшовши його винним у сепаратизмі, національному шовінізмі, расизмі й анти-семітизмі.

Совєтська амбасада жаліється в цій пресовій інформації, що канадська преса, радіо і телевізія ігнорують інформацію і далі поширюють невірні вістки про Мороза, які уводять в блуд канадське громадянство, від якого амбасада отримує листи в обороні „кримінальника Мороза".

Як член „Савт Шор Юніверзити Вименс Клаб", Христина Дякунчак зацікавила справою В. Мороза екзекутиву і рядових „членів цього Клюбу, як також „Комісію Людських Прав", що входить у склад Клюбу.

У висліді цих заходів Клюб вислав 4-го грудня 74 р. до прем'єра Канади П'єра К. Трудо і копію державному секретареві закордонних справ Елленові Мек Ікенові листа слідуючого змісту: „Підписані члени й екзекутива Савт Шор Юніверзити Вименс Клаб глибоко затривожені умовинами ув'язнення і станом здоров'я українського історика В. Мороза, який від 1-го липня 74 р. пішов на голодовий страйк у Владимірській тюрмі в Совєтському Союзі. Він постановив жити тільки до 1-го січня, якщо з ним не будуть обходитися по-гуманному. З уваги на негайність справи вимагаємо від канадського уряду поповнити і скріпити свої заходи добитися звільнення його з в'язниці і запевнити йому необхідну лікарську опіку.

Канадський народ, який живе в країні, що підписала деклярацію прав людини ОН, має моральний обов'язок змагати до того, щоб з громадянами інших країн обходилися більш гуманно". (Слідують підписи).

У відповідь на це звернення Клюб отримав з датою 14-го січня 1975 р. таку відповідь (копію отримала Христина Дякунчак): „На жаль канадський уряд обмежений у своїх можливостях робити заходи в справах громадян інших країн, бо він не може втручатися у внутрішні проблеми інших держав. Все ж таки він зміг звернути увагу керівних совєтських чинників на факти заінтересування канадського громадянства гуманітарною сторінкою стану В. Мороза. Прем'єр Трудо підніс це питання у зустрічі з совєтським прем'єром Косиґіном вже 1971 р. і перед совєтським амбасадором в Оттаві в 1974 р.

Попередній секретар закордонних справ достойний Мічелл Шарп зреферував справу українців і дисидентів під час офіційних розмов з совєтськими керівними чинниками в Москві у листопаді 1974 р.

Під час розмов з совєтським міністром закордонних справ у Ню Йорку останнього вересня Мекікен підніс цю справу і пан Громико запевнив його, що здоров'я Мороза під кожним оглядом задовільне. Пізніші інформації, що наспіли в цій справі, були радше затривожуючі і він зробив поновні розпити в совєтській амбасаді. Його запевнили, що твердження Громика правдиві, хоч додав, що Мороз далі на голодовому страйку і перебуває в шпиталі.

Згідно останніх повідомлень з Москви Мороз закінчив голодівку в заміну за обіцянку кращих в'язничних умовин.

Прийміть запевнення, що канадський уряд буде надалі слідкувати уважливо за цією справою".

Про свої заходи Христина Дякунчак каже: „Я дзвонила до всіх членів екзекутиви Клюбу і кожньому окремо виясновала справу Мороза. Я приготовила нарис його життя і їздила на засідання Комісії Людських Прав. Розмовляла також з рядовими членами обох організацій. Продовж двох тижнів їздила по домах членів збирати їх підписи, бо в вакаційний час не було сходин Клюбу. Телефонічно зверталася до редакцій різних газет, щоб частіше писали про цю справу. Мушу з радістю ствердити, що членство й екзекутива Клюбу виявили велике зацікавлення цією справою й радо клали свої підписи під зверненням.

(в. б.)

Полтавський вечір у Клівленді

У житті громади, парафії чи установ, або навіть у житті суспільства, бувають такі події, які не можна інакше назвати як незвичайними. Саме такого на нашу думку і була подія у Пармі, Огайо, де в суботу 22-го лютого в приміщенні парафіяльної залі св. Володимира з відома і за згодою Первоієрарха УАПЦ Владики Митрополита Мстислава відбувся Полтавський вечір з нагоди 800-ліття міста Полтави.

Для переведення цієї справи було скликано ініціятивну групу, а вже пізніше з представників св. Володимирської та св. Троїцької парафії було організовано діловий ком. виключно з самих полтавців в кількості одинадцяти осіб, а головою комітету було одноголосно вибрано о. прот. Ф. Коваленка. В комітеті працювали: о. Ф. Коваленко, Ол. Капустянський, М. Адамович, Л. Філяк, К. Приймак, Л. Середа, Ів. Іващенко, Ф. Мироненко і на них упав увесь тягар підготовити цього вечора, цебто бенкету, художньої частини та забави.

Понад всі сподівання, квитки на Полтавський вечір були уже раніше випродані, і в цей день, ще задовго перед початком бенкету, люди не тільки з Парми і околиці, а навіть з далеких місцевостей почали прибувати до залі, де о 6-й годині вечора молитвою розпочався бенкет. Присутніх було 400 осіб, господарем вечора — заступник голови Ол. Капустянський.

На видному місці красувався великий портрет Івана Котляревського, намальований Олегом Верхівським.

За головним столом крім духовних осіб, голови Злучених Організацій в системі УККА д-ра Богдана Футея з дружиною, були також два найстарші і відомі полтавці — нащадки справжніх козаків, Корній Галат і Петро Кошкалда з блакитно-жовтими відзнаками на грудях.

Після представлення головного стола та інших визначних гостей, відбулася спільна вечеря, приготовлена М. Свириденко з її помічницями. Промову про Полтаву в історичному аспекті виголосив о. прот. Ф. Коваленко. В мистецькій частині виступали співаки Катерина Приймак і Яків Сидельник — обоє з Полтавщини, — виконали сольоспіви та дуети під акомпаньямент А. Колдуна. Також виступали з трьома піснями десять молодих бандуристів (хлопці і дівчата) під проводом маестра Гр. Китастого. Люся Лещук виконала пісню „Ой я дівчина полтавка" в супроводі бандур. Сам Григорій Китастий також був солістом, він проспівав одну жартівливу пісню в супроводі бандури. Ігор Махлай та Микола Дейчаківський заграли на бандурах „Гомін степів" муз. Г. Китастого.

Короною вечора був виступ письменника і гумориста Миколи Понеділка, який закінчив свій виступ у патріотичному дусі, згадавши під кінець про героїчну УПА.

Під час забави, що відбулася після мистецької частини, грала оркестра А. Колдуна, а також були інші співочі виступи, зокрема сольоспів д-ра В. Боднара. В льотерії було розіграно кільканадцять виграшів, серед них радіо-апарат, дарунок від В. і Ю. Зусь.

Буфетом опікувалася Л. Філяк.

Цей вечір був особливий і тим, що багато присутніх мали на собі чудові українські національні строї з усіх земель Соборної України, що дійсно милувало людське око, та підкреслювало золоті слова Шевченкові „...хто ми, чиї сини?, яких батьків?...".

На закінчення ще варто згадати про привітання, що надійшли від „Квартету Полтавчанок" з далекої Каліфорнії, який, до речі, понад десять років тому і був заснований саме в Клівленді, та про деклямацію Марією Адамович вірша „Полтава", спеціяльно написаного автором цих рядків.

О. Капустянський

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

НЕДІЛЯ, 13-го КВІТНЯ 1975 р.

КЛИФТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Укр. Січ — 182 Відд., о год. 10:30-12:30 по пол. в залі Укр. Правосл. Церкви при 635 Broad St. Проситься чл. прибути. — Гр. Клименко, секр.

НЕДІЛЯ, 20-го КВІТНЯ 1975 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата 217 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр.-Амер. Клюбі при 292 Гадсон Авеню. На порядку нарад є важні справи до вирішення. Проситься чл. прибути та вирівняти залеглі вкладки. — М. Яремчук, рек. секр.

ТАРЗАН, Ч. 7282. Тарзан слідить

„Плем'я описало мені вбивника Кали як дивну, безволосу й чорну мавпу, яка кинула смерть із тонкої галузки..."

„Я тільки думав про пімсту... Що вбивником могла бути інша людина, або те, що в джунглях всі живучі істоти є в різних часах або мисливцем, або здобиччю, для мене не грало ролі..."

„Я скоро натрапив на відбитки стіп... Приглянувшись ближче, моє серце почало битися швидше... Хоча відбитки були більші, то вони були подібні до моїх... Чи це могла бути моя перша зустріч із ЛЮДИНОЮ?!"